

Balthasar Gerards

Opdracht: Evalueren

Antwoordmodel

Vraag 1

Bron 1: De schrijver/Antonio de Herrera is blij met de daad van Balthasar. Hij is een martelaarsdood gestorven / hij heeft God en de koning een dienst bewezen.

Bron 2: De schrijver/Sasbout Vosmeer was blij met de daad van Balthasar. Dat blijkt uit het feit dat hij Balthasar heilig wilde laten verklaren, of

De katholieken waren blij met de daad. Zij zagen Willem van Oranje als een monster en Balthasar had de (katholieke) gelovigen van dat monster verlost, of

De schrijver van deze tekst is niet blij met de daad want hij/zij zegt dat Balthasar gelukkig nooit heilig is verklaard.

Bron 3: De schrijver is blij met de daad, want hij laat zich zeer negatief uit over Willem van Oranje (Hij was aanvoerder van het tuig dat onschuldige priesters had opgehangen/hij noemt Filips II de rechtmatige Heer en beschermer van het (katholieke) geloof).

Bron 4: De mening van de schrijver is onduidelijk. Hij/zij zegt namelijk dat de protestanten Balthasar de lafste en walgelijkste misdadiger vonden die met recht terechtgesteld was.

Bron 5: De schrijver/Balthasar Gerards zelf verdedigt zijn daad door te zeggen dat Willem van Oranje opstandig was tegen de (katholieke) koning en het katholieke geloof veel kwaad heeft berokkend.

Vraag 2

(Katholieke) Spanjaarden en ook Nederlandse katholieken vonden dat Willem van Oranje het katholieke geloof schade berokkende/ katholieken vermoordde en/of tegen de rechtmatige koning in opstand kwam. Protestanten die in de Nederlanden werden vervolgd zagen Willem van Oranje als hun voorman in de strijd tegen de katholieke koning. Het patroon is dus dat katholieken de daad goedkeurden en de protestanten niet.

De Beeldenstorm

Opdracht: Evalueren (en analyseren)

Antwoordmodel

1. De schrijver van bron 1, omdat hij in zijn tekst spreekt van 'gruwelijke heiligschennis' en 'massamoord op de kerkelijke kunst'. Ook plaatst hij het woord 'afgoderij van de beeldendienst' tussen aanhalingstekens.
2. Protestanten hadden bezwaar tegen beelden in de kerk en vonden het daarom niet erg (of minder erg) dat deze tijdens de Beeldenstorm uit veel katholieke kerken verdwenen.
3. In de twintigste eeuw heeft men meer afstand genomen van de gebeurtenissen, mensen zijn er waarschijnlijk minder emotioneel bij betrokken. Bovendien heeft men tegenwoordig meer oog voor het onherstelbare verlies aan kunstschaten. Zie ook deze passage uit de geschiedenismethode voor het basisonderwijs 'Er is geschied' van P.A. Baaijens, en L.D. van Klinken (1996), blz. 44: 'In talloze kerken en kloosters werden beelden, schilderijen en altaren vernield. Daarbij gingen ook kunstschaten verloren. Er werd veel vernield, maar er werd bijna niet geroofd en gestolen. En de geestelijken werden met rust gelaten. Het ging de calvinisten immers om de zuivering van de kerken. Daarna konden die kerken dan gebruikt worden voor de prediking van Gods Woord. De manier waarop het was gegaan, was echter niet de juiste.'

De mammoetjacht

Opdracht: Analyseren

Antwoordmodel

Opdracht 1: maximaal 4 punten (zie schema hieronder).

Opdracht 2: maximaal 2 punten (zie kolom 4).

Opdracht 3: maximaal 4 punten. De leerlingen moeten in hun antwoord redeneren vanuit de prehistorische jagers. Zij kunnen bijvoorbeeld antwoorden dat drachtige vrouwtjes langzamer zijn dan andere dieren en daarom makkelijker te vangen zijn. Een antwoord als: 'Het is zielig om drachtige dieren te doden' is onjuist, want gaat uit van hedendaagse normen en waarden.

Opdracht 4: maximaal 4 punten. Als argument pro kunnen de leerlingen aanvoeren dat veranderingen in prehistorische samenlevingen veel langzamer plaatsvinden dan in moderne samenlevingen en dat het daarom mogelijk niet te gewaagd is om vergelijkingen te maken. Als argument tegen kan men aanvoeren dat de tijd mogelijk ook wel een rol heeft gespeeld en dat inwijdingsriten van stam tot stam kunnen verschillen waardoor het altijd gevaarlijk is om conclusies te trekken.

Opdracht 5: maximaal drie punten. In bron 2 worden drie mogelijke motieven genoemd:

- Voorbereiding op oorlog voeren
- Versterken van de individuele identiteit
- Versterken van de groeps-/stamidentiteit.

	bronnen	vermoedens	deels bronnen/deels vermoedens	historische analogie
1		x		
2			x	
3		x		x
4		x		x
5	x			
6	x			
7		x		
8	x			
9	x			

De Olympische Spelen

Opdracht: Analyseren

Antwoordmodel

De beoordeling van de opdracht is sterk afhankelijk van de versie en van de gekozen presentatievorm. Bij de beoordeling kan gebruik worden gemaakt van een van onderstaande beoordelingsmodellen. Ze kunnen naar believen worden aangepast en ingekort. Wel is het belangrijk dat alle eisen waaraan het onderzoek moet voldoen ook terugkeren in het beoordelingsmodel.

Kwaliteit van het verslag

In de meeste gevallen zullen de resultaten van het onderzoek worden vastgelegd in een schriftelijk verslag. Onderstaande schaal kan gebruikt worden om de kwaliteit van het verslag van het onderzoek gedetailleerd in beeld te brengen. In dit voorbeeld is gekozen voor een vierpuntsschaal. Men kan echter ook volstaan met een driepuntsschaal. In het laatste geval geeft het cijfer één aan dat de leerling niet aan het criterium heeft voldaan, het cijfer drie dat hij er wel aan heeft voldaan. Het cijfer twee betekent dat een leerling min of meer aan de eis heeft voldaan of dat de docent twijfelt over zijn oordeel. Onderstaande schaal kan worden gebruikt om de kwaliteit van het verslag te beoordelen, maar kan ook door leerlingen worden gebruikt als checklist voor het schrijven van het verslag.

Hoofdrubriek	Criteria		1	2	3	4
Stijl	Spelfouten	Het verslag bevat nauwelijks of geen spelfouten.	0	0	0	0
	Interpunctie	De interpunctie draagt bij tot vlot tekstbegrip.	0	0	0	0
	Grammatica	De zinsbouw is grammaticaal correct.	0	0	0	0
	Vocabulaire	Het gebruikte vocabulaire in het verslag is rijk en gevarieerd.	0	0	0	0
	Zinnen	Het verslag bevat fraaie zinsconstructies.	0	0	0	0
	Leesbaarheid	Het verslag is prettig leesbaar.	0	0	0	0
	Afstemming op publiek	De stijl van het verslag is persoonlijk en past bij de beoogde lezer.	0	0	0	0
Vormgeving	Lay-out	De lay-out is verzorgd, doelmatig en aantrekkelijk.	0	0	0	0
	Titels	Het verslag bevat relevante hoofdstuk- en paragraaftitels.	0	0	0	0
	Lettertype	Het lettertype is aantrekkelijk en prettig leesbaar.	0	0	0	0
	Lettergrootte	Voor het verslag is gekozen voor een perfecte combinatie van lettergrootte en (tussen)kopjes.	0	0	0	0
	Paginanummering	Het verslag bevat een paginanummering.	0	0	0	0
	Citaten	Citaten zijn in het verslag tussen aanhalingstekens geplaatst.	0	0	0	0
Inhoud	Structuur	Het verslag kent een heldere opbouw, met een begin, een middenstuk en een afronding.	0	0	0	0

Hoofdrubriek	Criteria		1	2	3	4
	Samenvatting	Het verslag heeft een samenvatting met in ieder geval de conclusie(s).	0	0	0	0
	Inleiding	De inleiding informeert over de aanleiding, het probleem, het doel, het belang, de onderzoeksvraag/ hypothese en de opzet van het verslag.	0	0	0	0
		De inleiding bevat een duidelijke beschrijving van de onderzoeksmethode.	0	0	0	0
	Paragrafen/hoofdstukken	Elke paragraaf of elk hoofdstuk begint met een inleiding.	0	0	0	0
		De informatie in elke paragraaf of elk hoofdstuk is goed geordend en met elkaar verbonden.	0	0	0	0
		Beweringen worden met argumenten/bewijs onderbouwd.	0	0	0	0
	Alinea's	De leerling gebruikt alinea's waar zinvol.	0	0	0	0
	Theorie	Het verslag vermeldt de relevante theorie achter het onderzoek.	0	0	0	0
	Samenhang	Complexe gedachtegangen worden goed en helder weergegeven.	0	0	0	0
	Bronnen	De leerling gebruikt veel, functionele, bronnen in zijn verslag.	0	0	0	0
	Bruikbaarheid van bronnen	Het verslag gaat, waar relevant, in op de bruikbaarheid van de bronnen.	0	0	0	0
	Betrouwbaarheid van bronnen	Het verslag gaat, waar relevant, in op de betrouwbaarheid van de bronnen.	0	0	0	0
	Tabellen en grafieken	Onderzoeksgegevens zijn, waar relevant, verwerkt in grafieken en tabellen.	0	0	0	0
	Illustraties	Het verslag bevat zinvolle illustraties.	0	0	0	0
		De illustraties zijn voorzien van onderschriften.	0	0	0	0
		De tekst verwijst, waar zinvol, naar opgenomen illustraties.	0	0	0	0
	Conclusie	De conclusies van het onderzoek geven een passend antwoord op de onderzoeksvragen en/of de hypothese.	0	0	0	0
		De conclusies zijn deugdelijk onderbouwd.	0	0	0	0
	Evaluatie	Het verslag bevat een deugdelijk onderbouwde procesevaluatie.	0	0	0	0
		Het verslag bevat een deugdelijk onderbouwde productevaluatie.	0	0	0	0
Bronvermelding	Het verslag heeft een volledige bronvermelding die geheel voldoet aan de (APA)eisen.	0	0	0	0	
Noten	In het verslag wordt adequaat gebruik	0	0	0	0	

Hoofdrubriek	Criteria		1	2	3	4
		gemaakt van voet- of eindnoten (inclusief juiste verwijzingen).				

Kwaliteit van de presentatie

Onderstaande schaal kan gebruikt worden om de kwaliteit van het verslag van het onderzoek gedetailleerd in beeld te brengen. In dit voorbeeld is gekozen voor een vierpuntsschaal. Men kan echter ook volstaan met een driepuntsschaal. In het laatste geval geeft het cijfer één aan dat de leerling niet aan het criterium heeft voldaan, het cijfer drie dat hij er wel aan heeft voldaan. Het cijfer twee betekent dat een leerling min of meer aan de eis heeft voldaan of dat de docent twijfelt over zijn oordeel. Onderstaande schaal kan worden gebruikt om de kwaliteit van het verslag te beoordelen, maar kan ook door leerlingen worden gebruikt als checklist voor het schrijven van het verslag.

De schaal kan door leerlingen gebruikt worden als checklist voor hun presentatie en/of om een medeleerling te beoordelen (peer-assessment of co-assessment)

	Criteria	Omschrijving	1	2	3	4
Non-verbale vaardigheden	Oogcontact	De leerling heeft voortdurend contact met het publiek en heeft zijn notities nauwelijks nodig.	0	0	0	0
	Gezichtsuitdrukking	De leerling toont telkens een adequate gezichtsuitdrukking die de presentatie ondersteunt.	0	0	0	0
	Gebaren	De leerling ondersteunt zijn verhaal op natuurlijke wijze met toepasselijke gebaren.	0	0	0	0
	Houding	De leerling heeft gedurende de presentatie een ontspannen houding.	0	0	0	0
	Uitstraling	De leerling heeft, bijvoorbeeld in zijn kleding, veel aandacht besteed aan zijn presentatie.	0	0	0	0
Stemgebruik	Stemgebruik	De leerling spreekt luid genoeg, brengt variatie in toonhoogte aan en articuleert goed.	0	0	0	0
	Fluency	De leerling spreekt vloeiend, zonder haperingen.	0	0	0	0
	Enthousiasme	De leerling straalt gedurende de hele presentatie enthousiasme voor het onderwerp uit.	0	0	0	0
Inhoud	Structuur	De presentatie kent een heldere opbouw, met een begin, een middenstuk en een afronding.	0	0	0	0
	Aankondiging van het onderwerp	De leerling vertelt het publiek waarover de presentatie zal gaan.	0	0	0	0
	Beoogd effect	De leerling weet precies wat hij met zijn presentatie wil bereiken.	0	0	0	0
	Rekening houden met doelgroep	De leerling heeft zijn presentatie volledig afgestemd op de doelgroep.	0	0	0	0
	Interactie	De leerling betreft het publiek op adequate wijze bij zijn presentatie.	0	0	0	0
	Afronding	De presentatie wordt duidelijk en ter zake afgerond.	0	0	0	0

	Criteria	Omschrijving	1	2	3	4
	Tijd	De presentatie voldoet wat de tijd betreft aan de eisen, niet te kort en niet te lang.	☐	☐	☐	☐
	Beheersing van het onderwerp	De leerling beheerst het onderwerp volledig.	☐	☐	☐	☐
	Informatiedichtheid	De hoeveelheid informatie is in overeenstemming met de lengte van de presentatie.	☐	☐	☐	☐
	Visuele hulpmiddelen	De gekozen hulpmiddelen ondersteunen het betoog en maken de presentatie sterker.	☐	☐	☐	☐
	Volledigheid	De leerling gaat diepgaand in op alle onderdelen.	☐	☐	☐	☐
	Resultaat	De presentatie is bijzonder effectvol.	☐	☐	☐	☐

Kwaliteit van de Powerpoint

Onderstaande schaal kan gebruikt worden om de kwaliteit van de PowerPoint presentatie gedetailleerd in beeld te brengen. In dit voorbeeld is gekozen voor een vierpuntsschaal. Men kan echter ook volstaan met een driepuntsschaal. In het laatste geval geeft het cijfer één aan dat de leerling niet aan het criterium heeft voldaan, het cijfer drie dat hij er wel aan heeft voldaan. Het cijfer twee betekent dat een leerling min of meer aan de eis heeft voldaan of dat de docent twijfelt over zijn oordeel.

Onderstaande schaal kan worden gebruikt om de kwaliteit van het verslag te beoordelen, maar kan ook door leerlingen worden gebruikt als checklist voor het schrijven van het verslag.

De schaal kan door leerlingen gebruikt worden als checklist voor hun presentatie en/of om een medeleerling te beoordelen (peer-assessment of co-assessment)

	Criteria	1	2	3	4
Algemeen	De powerpoint heeft een duidelijk toegevoegde waarde en is geen letterlijke kopie van het verhaal	☐	☐	☐	☐
Informatie	De powerpoint bevat weinig tekst per dia.	☐	☐	☐	☐
Tekstgebruik	De dia's bevatten geen hele zinnen.	☐	☐	☐	☐
Lettertype	In de powerpoint is een fraai en functioneel lettertype gebruikt.	☐	☐	☐	☐
Hoofdletters	De powerpoint bevat geen hoofdletters.	☐	☐	☐	☐
Interpunctie	De powerpoint bevat geen interpunctie.	☐	☐	☐	☐
Kleurgebruik	De powerpoint bevat verantwoorde kleurencombinaties.	☐	☐	☐	☐
Bullits	In de powerpoint wordt functioneel gebruik gemaakt van bullits.	☐	☐	☐	☐
Afbeeldingen	In de powerpoint wordt functioneel gebruik gemaakt van afbeeldingen.	☐	☐	☐	☐
Animaties	In de powerpoint wordt functioneel gebruik gemaakt van animaties.	☐	☐	☐	☐
Geluid	In de powerpoint wordt geen gebruik gemaakt van irritante geluiden.	☐	☐	☐	☐
Filmpjes	In de powerpoint wordt functioneel gebruik gemaakt van filmpjes.	☐	☐	☐	☐

Tips voor een goede Powerpointpresentatie

Een spreekbeurt, inleiding, presentatie is een performance. Verpest die niet door powerpoint te gebruiken als een autocue (teleprompter). Je neemt de illusie weg, want het publiek ziet, wat jij ziet. Als

je een geheugensteuntje nodig hebt, schrijf dan trefwoorden of een schema op een velletje papier, dat alleen jij kunt zien. Voor het lezen van teksten is er namelijk een veel beter medium dan een powerpoint, namelijk papier. Als je powerpoint gebruikt in een lezing hou er dan altijd rekening mee dat de techniek je in de steek kan laten. Je presentatie moet ook doorgaan als je geen gebruik kunt maken van powerpoint.

Tips:

- Beperk de hoeveelheid informatie per slide
- Bedenk dat powerpoint een tool is voor visuele communicatie
- Beperk de hoeveelheid tekst
- Gebruik geen hele zinnen
- Kies het juiste lettertype en de juiste lettergrootte (24-28 points)
- Gebruik zo weinig mogelijk verschillende lettertypes
- Gebruik geen hoofdletters
- Gebruik geen interpunctie
- Taalfouten zijn dodelijk
- Overdaad aan opsommingen (bullit points) schaadt
- Als je kleur gebruikt, gebruik dan verantwoorde kleurencombinaties
- Vermijd ergerlijke geluiden
- Beperk animaties (pointless motion)
- Kies afbeeldingen met zorg, gebruik zo weinig mogelijk clip art

Probeer bij het maken van een powerpoint-presentatie eens te denken als een filmmaker:

- Zoek om te beginnen naar echte sleutel afbeeldingen.
- Denk in beeldkaders (frames).
- Schrijf je powerpoint niet in een scherm met maar één slide, maar met minimaal zes slides. Je kunt zo veel beter het effect van de presentatie op het publiek beoordelen.
- Print je presentatie uit en hang hem aan de muur. Op die manier kun je er af en toe eens met een frisse blik naar kijken en kunnen collega's er commentaar op geven.
- Blijf het aantal slides halveren vanuit de gedachte 'In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister'

Kwaliteit van een poster

	Criteria	1	2	3	4
Leesbaarheid	De poster is op 1,5 meter afstand goed leesbaar.	☐	☐	☐	☐
Boodschap	De boodschap wordt binnen 11 seconden duidelijk.	☐	☐	☐	☐
Vereiste elementen	De poster bevat alle vereiste elementen.	☐	☐	☐	☐
Tekst	De poster bevat niet teveel tekst.	☐	☐	☐	☐
Bijschriften	Alle belangrijke onderdelen hebben relevante bijschriften die op 1,5 meter afstand te lezen zijn.	☐	☐	☐	☐
Grafieken	Alle gebruikte grafieken hebben een relatie met het onderwerp.	☐	☐	☐	☐
	Alle grafieken van anderen zijn voorzien van een bronvermelding.	☐	☐	☐	☐
	De grafieken hebben duidelijk een toegevoegde waarde.	☐	☐	☐	☐
Inhoud	De inhoud van de poster is volledig juist.	☐	☐	☐	☐
	De poster bevat geen taalfouten.	☐	☐	☐	☐
	Uit de poster blijkt dat de leerling het onderwerp volledig beheerst.	☐	☐	☐	☐

	Criteria	1	2	3	4
Effectiviteit	De poster is zeer effectief.	○	○	○	○
Aantrekkelijkheid	De poster is grafisch zeer aantrekkelijk en overzichtelijk vormgegeven.	○	○	○	○
Originaliteit	De poster is zeer origineel.	○	○	○	○
Kleurgebruik	De gebruikte kleuren harmoniëren prachtig.	○	○	○	○
Vlakverdeling	De vlakverdeling is uitstekend.	○	○	○	○
Auteur	Het is duidelijk wie de poster heeft gemaakt.	○	○	○	○

Tips voor het maken van een goede poster

- Bepaal het doel van de poster. Wat wil je communiceren? Wat is je boodschap? Een poster kan:
 - informeren
 - overtuigen
 - aanzetten tot denken / choqueren
- Bepaal de doelgroep van de poster.
 - Een poster moet aansluiten bij de achtergronden van je publiek, zoals cultuur, voorkennis, leeftijd.
 - Hou rekening met wat mensen al weten
 - Bedenk beelden die mensen gebruiken of welke beelden hen aanspreken
 - Bedenk welke symbolen mensen begrijpen
- Bedenk hoe je de aandacht van het publiek wilt trekken.
 - Wat is de kern van je boodschap?
 - Welke voorbeelden verhelderen je boodschap?
 - Selecteer op hoofd- en bijzaken.

Kenmerken van een goede poster

- De poster brengt een duidelijke boodschap over in zo weinig mogelijk woorden.
- Bevat vooral visuele informatie.
- De poster is goed gestructureerd en dus geen zoekplaatje.
- De poster is bondig. De kijker moet de essentie binnen 11 seconden kunnen begrijpen.
- De poster is ook zonder mondelinge toelichting te begrijpen.
- De poster heeft een in het oog springend detail.
- De poster heeft een korte, opvallende titel (max. 5 woorden).
- De toelichtende teksten zijn beknopt en functioneel en geven alleen hoofdlijnen weer. Spelling en grammatica worden geen geweld aangedaan.
- Foto's, tekeningen en grafieken spreken voor zich.
- Teksten staan in kolommen of in blokken. Het verband tussen teksten en illustraties is duidelijk.
- Afmeting voldoende groot: 60x90 cm of A0 (84,1 x 119,4 cm). Meestal geen liggende of vierkante posters.
- Leesbaar op 1,5 meter afstand.
- Schreefloze letter, bijv. Arial, Helvetica, Verdana of Tahoma, minimaal 18 punts.
- Er zijn goed contrasterende kleuren op een rustige achtergrond gebruikt.

Gerda Laqueur

Opdracht: Creëren

Antwoordmodel

In het eerste deel van deze opdracht gaan leerlingen in op het gevoel van de Duitsers. Zij worden als enigen schuldig bevonden aan de oorlog, konden niet anders dan de opgelegde straf accepteren. Zij voelen zich door het verdrag van Versailles vernederd. Leerlingen onderbouwen deze gevoelens met artikelen uit het verdrag van Versailles. Bijvoorbeeld:

- Duitsland raakte grondgebied/zijn koloniën kwijt en dat werd voor een land dat graag een grootmacht wilde zijn als vernederend ervaren;
- Duitsland mocht nog slechts een klein leger/geen luchtmacht/geen onderzeeboten hebben en dat werd voor een land dat graag een militaire grootmacht wilde zijn als vernederend ervaren;
- Duitsland mocht geen lid worden van de Volkenbond waardoor zij geen belangrijke politieke rol konden spelen.

In het tweede deel gaan leerlingen in op de gevolgen van het verlangen naar wraak:

- Het verlangen naar wraak op het verdrag van Versailles leidde er mede toe dat Hitler in Duitsland aan de macht kon komen;
- Toen Hitler eenmaal aan de macht was heeft hij (uiteindelijk) het Joodse volk willen uitroeien met de Holocaust als gevolg.

Het begin van de Koude Oorlog

Opdracht: Analyseren en evalueren

Antwoordmodel

Bron A

1. Winston Churchill was tijdens de Tweede Wereldoorlog de, zeer populaire, premier van Engeland en een trouw bondgenoot van de Verenigde Staten, waardoor zijn stem veel gezag had in de VS (Churchill was Amerikaans erestaatsburger).
2. Volgens Churchill streeft de Sovjetunie naar een onbeperkte uitbreiding van haar macht, niet alleen in Oost-Europa, maar in de hele wereld.

Bron B

1. Truman wilde hulp geven aan Griekenland omdat dat land in zijn vrijheid werd bedreigd. Truman was bang dat Griekenland communistisch zou worden.
2. Oost-Duitsland.
3. Als defensief, de VS verleent steun aan landen die zich verzetten tegen aanvallen van buitenaf. De VS geeft ondersteuning bij het handhaven van vrijheden.

Hypothese: In beide bronnen ligt de schuld bij de S.U. vanwege haar agressieve politiek.

Bron C

1. Nicholas Novikov was de Russische ambassadeur in de VS. Hij schreef zijn telegram in september 1946 (na de rede van Churchill).
2. De VS streefden volgens Novikov naar wereldheerschappij. Om dat te bereiken bouwen zij overal ter wereld militaire bases en werken zij aan steeds meer nieuwe wapens.
3. Tijdens W.O.II stelden de VS deelname aan de oorlog zo lang mogelijk uit, zodat de tegenstanders van Hitler zichzelf zouden uitputten en de VS gemakkelijk zijn positie veilig kon stellen en de wereldleider kon worden.

Bron D

1. Henry Wallace was eerst vice-president van de VS en daarna minister van handel. Hij schreef zijn brief kort na de rede van Churchill, in juli 1946.
2. Wallace meent dat het begrijpelijk is dat andere landen denken dat Amerika de oorlog die onvermijdelijk is, wil winnen. De VS zijn immers bezig om nieuwe wapens te maken en te testen. Bovendien steunt Amerika landen in Oost-Europa in hun democratiseringsproces, terwijl die landen nooit echt democratisch zijn geweest. De S.U. moet dit wel als vijandig gedrag beschouwen.
3. De analyse van Novikov komt op hoofdlijnen overeen met de analyse van Wallace (die er eerder was).

Hypothese: In beide bronnen ligt de schuld bij de VS vanwege diens agressieve politiek.

Slotopdracht

1. De leerlingen moeten hun keuze onderbouwen met argumenten.
2. Bron A, B en C nemen een standpunt in dat je kunt verwachten. Telkens wordt de schuld bij de andere partij gelegd. Alleen in bron D legt een Amerikaan de schuld bij de VS, waardoor dit de meest objectieve bron lijkt.

De Opstand 1

Opdracht: analyseren en evalueren

Antwoordmodel

Vraag 1

Bron 1

Volgens deze bron was Willem van Oranje katholiek.

Bron 2

Volgens deze bron was Willem van Oranje aanvankelijk Lutheraan, maar kreeg hij vanaf zijn elfde een katholieke opvoeding.

Bron 3

Volgens deze bron was Willem van Oranje in 1573 een gematigde calvinist.

Bron 4

In deze bron wordt gemeld dat Willem van Oranje vanaf zijn elfde werd opgevoed in de roomse leer.

Bron 5

Volgens deze bron was Willem van Oranje in ieder geval vanaf 1573 calvinist.

Uit de bronnen blijkt dat Willem van Oranje, o.a. op pragmatische gronden, nogal eens van godsdienst is veranderd. Aan de andere kant wordt duidelijk dat hij, misschien wel juist daarom, ook voorstander van godsdienstvrijheid was.

Vraag 2

Uit bron 1 blijkt dat Willem van Oranje voorstander van godsdienstvrijheid is: 'Al ben ik katholiek, ik kan niet goedkeuren dat vorsten hun onderdanen de vrijheid van geloof willen verbieden.'

De Opstand 2

Opdracht: analyseren en evalueren

Antwoordmodel

In deze opdracht gaat het niet zozeer om het juiste antwoord, maar om de afwegingen die leerlingen maken. U kunt het antwoord van een van de tweetallen projecteren op het bord en de andere tweetallen hierop laten reageren. U kunt ook zelf een antwoordmodel maken (bijvoorbeeld een waarin u bewust een minder voor de hand liggende keuze hebt gemaakt) en leerlingen hierop laten reageren.

De Opstand 3

Opdracht: evalueren

Antwoordmodel

Een eenduidig antwoordmodel is bij opdrachten als deze niet te geven. U kunt leerlingen in tweetallen de biografieën met elkaar laten vergelijken en hen laten opschrijven welke opvallende verschillen zij zien. U kunt ook een biografie van een van de leerlingen klassikaal presenteren en leerlingen hierop laten reageren met andere suggesties.

De Opstand 4

Opdracht: Analyseren

Antwoordmodel

Bij een opdracht als deze is het niet eenvoudig een beoordelingsmodel te maken. Bij sommige gebeurtenissen ligt het oordeel voor de hand, zoals de dood van Willem van Oranje. Het ligt niet voor de hand dat Willem van Oranje hier blij mee geweest zal zijn en ook het oordeel van Filips II ligt voor de hand. Hij heeft tenslotte een prijs op het hoofd van Willem gezet. Bij andere gebeurtenissen, zoals de troonsbestijging van Filips II in 1555 is dat minder eenvoudig.

Het is daarom te overwegen de opdracht klassikaal na te bespreken, waarbij een van de levenslijnen op het bord wordt geprojecteerd (bijvoorbeeld van een van de tweetallen) en de klas kan reageren.

De Beeldenstorm (1566)

Opdracht: analyseren en evalueren

Antwoordmodel

Opdracht 1

Stadhouder: Karel voerde een centralisatiepolitiek, waarbij hij de macht wilde concentreren in Brussel.

Edelen: Karel voerde een centralisatiepolitiek, waarbij hij de macht wilde concentreren in Brussel, waardoor de edelen veel van hun macht zouden verliezen.

Paus: De koning van Spanje liet zich in de Nederlanden vertegenwoordigen door een landvoogd en een of meer stadhouders.

Margaretha van Parma: Koning Filips II stuurde Alva als landvoogd naar de Nederlanden ter vervanging van Margaretha van Parma of

Filips II: Margaretha van Parma en Alva waren beiden landvoogd.

Hagenpreek: Koning Filips II stuurde Alva als landvoogd naar de Nederlanden om de schuldigen aan de Beeldenstorm te straffen.

Alva: Gewapende vluchtelingen, watergeuzen genoemd, vielen Den Briel aan.

Opdracht 2

Oorzaak	Bron-nummer	Soort oorzaak	Direct (aanleiding) of indirect	Belangrijk of minder belangrijk	Incidenteel/structureel
de heiligenbeelden in de kerk	1	religieus	indirect	belangrijk	structureel
onderdrukking geloofsvrijheid	2	religieus	indirect	belangrijk	structureel
hongersnood	2	economisch	direct	belangrijk	incidenteel
afgodsbeelden	3	religieus	indirect	belangrijk	structureel
onderdrukking van de geloofsvrijheid	4	religieus	indirect	belangrijk	structureel
hongersnood	4	economisch	direct	belangrijk	incidenteel
fanatisme opgewekt door de hagenpreken	4	religieus	direct	belangrijk	structureel
de aarzeling van de leiding van de kerk	4	politiek	direct	belangrijk	incidenteel
schorem, dat mogelijk betaald werd	5	sociaal-economisch	direct	belangrijk	incidenteel
armoede	6	economisch	direct	belangrijk	incidenteel
godsdienstige ijver (protestanten die tegen de heiligenbeelden waren)	6	religieus	indirect	belangrijk	structureel

Oorzaak	Bron-nummer	Soort oorzaak	Direct (aanleiding) of indirect	Belangrijk of minder belangrijk	Incidenteel/structureel
godsdiensstige motieven (heiligenbeelden)	7	religieus	indirect	belangrijk	structureel
verarming van het volk	7	armoede	direct	belangrijk	incidenteel

Opdracht 3

Over sommige aspecten, bijvoorbeeld belangrijk of minder belangrijk en korte en lange termijn, kan zeker gediscussieerd worden.

Gevolg	Bron-nummer	Soort gevolg	Korte termijn of lange termijn	Belangrijk of minder belangrijk gevolg	Bedoeld of onbedoeld gevolg
vernielen kerkelijke kunst	1	religieus	korte/lange termijn	belangrijk	bedoeld
beelden, schilderijen en altaren vernield	3	religieus	korte/lange termijn	belangrijk	bedoeld
protestanten hebben eigen kerk	3	religieus	langere termijn	belangrijk	bedoeld
beelden, schilderijen en andere schatten werden gestolen	4	religieus	korte/lange termijn	belangrijk	bedoeld
protestanten eigen kerken	4	religieus	langere termijn	belangrijk	bedoeld
beelden vernield	5	religieus	korte/lange termijn	belangrijk	bedoeld

Opdracht 4

- Bron 1
 - De schrijver plaatst 'afgoderij van de beeldendienst' en 'afgoden' tussen aanhalingstekens.
 - De schrijver noemt de Beeldenstorm 'gruwelijke heiligschennis en massamoord op de kerkelijke kunst'.
- De schrijver van bron 3. Hij zegt: 'Was het niet eerlijk als de gereformeerden hun eigen kerken zouden hebben?'
- De protestanten waren tegen heiligenbeelden in de kerk, al betekende dit niet dat alle protestanten voor de Beeldenstorm waren. Voor de katholieken gingen bij de Beeldenstorm veel, voor hen heilige, beelden en belangrijke kunst verloren.
- Tegenwoordig zijn de scherpe kantjes van de tegenstellingen tussen protestanten en katholieken er wel af. Bovendien erkennen ook de protestanten tegenwoordig wel dat het jammer is dat er veel mooie kunst verloren is gegaan.

Egypte

Opdracht: analyseren en evalueren

Antwoordmodel

1. De bronnen geven alleen antwoord op de vraag hoe mannen uit het oude Egypte dachten over het krijgen van kinderen
2. Alleen bron 1 en 2 geven een antwoord op de vraag
3. Deze twee bronnen lijken betrouwbaar omdat het bronnen uit de Egyptische oudheid zijn, waarin de mannen zelf aan het woord zijn.
4. De Egyptische mannen die in de bronnen aan het woord komen willen beiden in ieder geval heel graag een zoon. Een dochter wordt slechts getolereerd.
5. Mogelijke onderzoeksvragen:
 - a. Hoe moeten mannen hun vrouwen behandelen volgens de Egyptenaren? (bron 3 en 4)
 - b. Hoe gingen mannen en vrouwen met elkaar om? (bron 3 t/m 6)
 - c. Waren mannen en vrouwen gelijkwaardig in het oude Egypte? (bron 5 en 6)

Marshallplan

Opdracht: Analyseren en evalueren

Antwoordmodel

Opdracht 1

1. Bron 1 is afkomstig uit het Oostblok. In deze bron worden de landen uit het westen voor het (economische) karretje van de Verenigde Staten gespannen.
2. De Russische spotprent (bron 1) noemt economisch gewin als motief voor het geven van de Marshallhulp. Volgens de Westerse spotprent (bron 2) werd de hulp gegeven om te voorkomen dat er in West-Europa een chaos zou uitbreken waar het communisme van zou kunnen profiteren.

Opdracht 2

1. De Amerikanen wilden met het Marshallplan bereiken dat het de communistische landen zou verdelen waardoor zij gemakkelijk onder invloed van de V.S. zouden komen. Bovendien wilden zij West-Duitsland weer militair doen herleven.
2. De Sovjethistoricus noemt als gevolg een teruggang in de handel van de S.U.
3. De bron geeft geen informatie over:
 - a. de inhoud van het Marshallplan
 - b. de motieven vanuit Amerikaans perspectief
 - c. de gevolgen van het plan voor de economie in West-Europa

Opdracht uit de suggesties

Onderstaand antwoordmodel is een voorbeeld van banded-marking, waarbij antwoordelementen van leerlingen op een aantal niveaus worden ingeschaald.

Beoordelingsformulier				
		Descriptor		Score
niveau 1	a	Volgens de Sovjethistoricus (bron A) was het de bedoeling van de V.S. was om verdeeldheid te stichten onder de communistische staten	1	1-7
	b	Volgens de Sovjethistoricus (bron A) was het de bedoeling van de V.S. was om de communistische staten onder Amerikaanse invloed te brengen	1	
	c	Volgens de Sovjethistoricus (bron A) was het de bedoeling van de V.S. was om de militaire macht van West-Duitsland te doen herleven.	1	
	d	Volgens Marshall (bron B) was een motief het voorkomen van ernstige economische, sociale en politieke achteruitgang.	1	
	e	Volgens Marshall zou deze achteruitgang namelijk een demoraliserend effect op de wereld als geheel hebben/aanleiding kunnen zijn voor oproer.	1	
	f	Volgens bron B ging het ook om economische eigen belang.	1	
	g	De hulp zou volgens bron B zorgen voor politieke stabiliteit en blijvende vrede.	1	
niveau 2	a	De Russische auteur (bron A) geeft een veel negatiever beeld van het Marshallplan dan de Amerikaan Marshall (bron B),	1	8-9
	b	wat verklaard kan worden door de spanningen tussen de V.S. en de S.U. (Koude Oorlog)/ de verschillende politieke/economische belangen van beide landen.	1	
	c			

	d			
niveau 3	a	De visie van de Sovjethistoricus is mogelijk gekleurd door het feit dat hij, omdat hij pas twintig jaar later schreef, kennis van het verloop van de Koude Oorlog had.	1	10
	b		1	
	c		1	
	d			

Beoordelingsformulier				
		Descriptor		Score
niveau 1	a	Het Marshallplan leidde tot een teruggang in de handel van de S.U..	1	1-4
	b	De bedoeling van de V.S. was om verdeeldheid te stichten onder de communistische staten.	1	
	c	De bedoeling van de V.S. was om de communistische staten onder Amerikaanse invloed te brengen.	1	
	d	De bedoeling van de V.S. was om de militaire macht van West-Duitsland te doen herleven.	1	
	e			
	f			
	g			
niveau 2	a	De bron is waardevol omdat hij informatie geeft over de visie van de S.U. op het Marshallplan.	1	5-6
	b		1	
	c		1	
	d		1	
niveau 3	a	De bron geeft geen informatie over het Marshallplan vanuit Amerikaans perspectief.	1	7-9
	b	De bron geeft geen informatie over de inhoud van het Marshallplan.		
	c	Hoe waardevol de bron is hangt af van de historische vraag die je met betrekking tot het Marshallplan wilt beantwoorden.		
	d			

